

ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ
ПРИ ЮГОЗАПАДНИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ” - БЛАГОЕВГРАД

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Атанас Петров Василев -
научна специалност “Трудово право и общественно осигуряване”,

определен със заповед № 3492/16.12.2013 г. на Ректора на ЮЗУ за член на научното жури за провеждане на защита на дисертация за присъждане на ОНС „доктор“ по научна специалност „Трудово право и общественно осигуряване“, професионално направление 3.6.“Право” от Николета Георгиева Лазарова, редовен докторант в Катедрата по гражданскоправни науки на ПИФ при ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград

на

труда на НИКОЛЕТА ГЕОРГИЕВА ЛАЗАРОВА “Срочни трудови договори“

Уважаеми членове на научното жури,

Николета Лазарова е редовен докторант за придобиване на ОНС „доктор“ по научната специалност „Трудово право и общественно осигуряване“ през периода май 2008 г. – май 2011 г. След успешното

завършване на курса на подготовка е отчислена с право на защита. За целта е представила дисертационен труд на тема „Срочни трудови договори“, с приложен автореферат на труда, който е и предмет на настоящата рецензия.

Трудът е в обем от 154 стандартни страници и съдържа: въведение, три глави, всяка от които с вътрешни подразделения - параграфи, заключение и библиография. Структурата на изложението е стройна и логически последователна, съобразена с необходимостта от балансирано обособяване на отделните групи проблеми, които темата на изследването поставя.

Трудът се характеризира преди всичко с немалобройни и съществени **научни достойнства:**

- почти перфектното овладяване на материята – в нормативен, доктринален и практически аспект. Особено отбелязване заслужава аналитичното изследване на съдебната практика. Като от съдебната практика авторката е изследвала релевантни решения не само на ВКС и ВАС, но и на решения на окръжни съдилища (вж. напр. с. 33-34 и др.);

- терминологичната и понятийна яснота, в резултат на която авторката е достигнала до един стегнат, точен и ясен език на изложението – едно несъмнено достойнство, което допринася за правилното поставяне на проблемите, на техните решения и не на последно място – улеснява възприемането му от читателя;

- критичен дух на изследването по отношение на законодателните решения, доктриналните схващания и на релевантната съдебна практика. Същевременно критичният подход към законодателството, доктрината и практиката е облечен в един коректен полемичен дух на изложение;

- търсенето и най-често точното установяване на действителната юридическа същност на отделните явления. Това най-вече се отнася до

юридическата същност на прекратителните клаузи по чл.68, ал.1 КТ, както и до съдържанието и същността на предпоставките за сключването на срочен трудов договор по чл.68, ал.1 т.1 КТ, до същината действието на клаузата срок в договора за ученичество и в договора за изпитване.

- видно от изложението, изследването е проведено при широко използване на сравнителноправния метод. Нашата законодателна уредба е съпоставена както с европейското право, така и със законодателни решения на чужди държави – Германия, Русия, Чехия (вж. напр. с.10, 13, 19, 40-44). Приведени са и немалобройни чуждестранни доктринални изследвания и становища на чужди автори в почти цялото изложение, за което, впрочем, свидетелствува и приложената библиография, обхващаща 115 заглавия на наши и чуждестранни автори..

Въз основа на изтъкнатите общи научни достойнства авторката е достигнала до формулиране на изводи и заключения, които по естеството си представляват *принос в трудовоправната доктрина*, а формулираните предложения *de lege ferenda* – и важен ориентир за бъдещата законодателна уредба.

По-конкретно към *приносните елементи на труда* могат да се отнесат:

- преди всичко, същественото допълване на аргументацията на тезата за юридическата природа на клаузите по т.т. 2-5 на чл.68, ал.1 КТ – прекратителни условия, а не срокове (Гл.III, § 6, стр.102 и сл.). Като доказва несигурния характер на събитията по т.т. 2-5 на чл. 68, ал.1 КТ, авторката преодолява и едно от най-сериозните възражения срещу тази (впрочем, застъпвана и преди това) теза, а именно – за невъзможността тази квалификация да се съгласува с обратното действие на съдването на условието (чл.25, ал.2 ЗЗД). Авторката защитава тезата с оригиналния довод, черпен от разпоредбата на чл.88, ал.1 ЗЗД, според който независимо

от основанието за разваляне, то няма обратно действие при договорите с продължително или периодично изпълнение. Че трудовият договор е продължаващ се договор е безспорно в нашата доктрина и практика.

- аналитичното изследване на съдържанието на предпоставките за сключването на срочен трудов договор по чл. 68, ал.1, т.1 КТ. Основателно авторката настоява на липсата на ясен разграничителен критерий между „временна“ и „краткотрайна“ работа (с. 12 и сл.) и неуместното „вмъкване“ помежду им на сезонните работи. Впрочем, впечатляващо е по своята задълбоченост изследването на сезонните дейности. За съжаление, макар че обосновано предлага *de lege ferenda* въвеждане на ново прекратително основание – изтичането на сезона, авторката не дава категоричен отговор на въпроса за същността на прекратителната клауза „до изтичането (приключването) на сезона“. Условие или срок е тази клауза, като се има предвид, че завършването на сезона е сигурно събитие.

Интересна е идеята на авторката вместо чрез предметни ограничения (видовете дейности) сключването на „верижни“ срочни трудови договори да се преодолее законодателно чрез ограничаване броя на последователно сключваните срочни трудови договори (например до два броя), независимо от характера на работата или дейността (временна, краткотрайна, сезонна и пр.). Предлаганото решение ми се струва приемливо. То ще спести сегашните колебания и допълнителни усложнения в правоприлагането, които възникват във връзка с определянето на съдържанието на предпоставките за сключване на срочен трудов договор.

- аналитичното изследване на режима на прекратяването на срочните трудови договори (Гл.І, § 3, с. 45-66), на свързаните с прекратяването обезщетения, както и типичните трудови спорове, които възникват във връзка с прекратяването. Не по-малко значимо е и обстойното изследване

на предпоставките и действието на трансформацията на срочния трудов договор в безсрочен при условията на чл. 69 КТ.

- убедителното прокарване на разликите в действието на срока при срочния трудов договор и срока в договорите за ученичество и за изпитване. Основателно авторката приема, че прекратителният ефект на изтеклия срок при последните два вида договори не засяга целия договор, а само другия модалитет – обучението, респ. изпитването.

В съответствие с основната си теза – че прекратителните основания по т. 2-5 на чл.68, ал.1 КТ не са срокове, а прекратителни условия, авторката задълбочено изследва тяхното действие. Както по-горе се отбеляза, преди всичко, аргументирано се преодолява тезата за обратното действие на сбъдването на тези условия с разпоредбата на чл.88 ЗЗД. Освен това се навеждат и други доводи в подкрепа на тази теза. Между тях следва да се отбележи преди всичко доводът, че спрямо договорите, съдържащи някоя от клаузите по чл. 68, ал.1, т.т. 2-5 КТ, е недопустима трансформацията по чл.69 КТ. Ако тези договори бяха срочни не би трябвало да има пречка за такава трансформация. Освен това, третирането на договорите с тези клаузи като срочни създава трудно разрешими проблеми при прилагането на режима на обезщетяването в случай на прекратяването на тези договори – чл. 221, ал.4 КТ. Основателно авторката поставя въпроса как ще се определят действителните вреди при един преждевременно прекратен трудов договор, сключен с клаузата „до завършване на определена работа“, например. Преждевременното прекратяване създава една неопределимост на периода, за който ще се дължат действителните вреди. Особено – ако обемът на работата е определен индивидуално, за конкретния работник ли служител, а не за група или колектив. Всички тези доводи допълнително обосновават

основната теза на авторката относно същността на клаузите по т. 2-5 на чл.68, ал.1 КТ като прекратителни условия.

Принос на труда са и предложенията за усъвършенствването на законодателството, обосновани (в по-голямата си част – убедително и приемливо) на съответните систематични места в изложението и обобщени синтезирано в заключението на труда.

Рецензията на дисертационен труд не е безупречен. Към него биха могли да се отправят и някои критични бележки и препоръки.

Преди всичко не съвсем убедително е защитено предложението за промяна в уредбата на сроковете за предизвестие при прекратяването на срочен трудов договор. Предложението е обосновано със забраната за дискриминацията, основана на срочността на договора (чл.68, ал.2 КТ). Надали действащото решение е израз на дискриминация. Сроковете са симетрично уредени за двете страни. Друг е въпросът, че срокът на договора предполага и по-строга уредба на срока за предизвестие. Намирам това за редно и недискриминационно, защото включването на клаузата за срок има за цел да създаде по-голяма сигурност и за двете страни в рамките на срока. Впрочем, това е част от по-общия въпрос – кои трудови договори гарантират по-голяма стабилност на трудовите отношения – срочните или безсрочните. По традиция се смята, че са вторите. Струва ми се, че в тази традиция има и немалка доза инерция и тя се нуждае от допълнителни проучвания и аргументация. Този въпрос е, условно казано, въпрос от „философията“ на трудовото право като основен инструмент за закрила на труд и надхвърля задачите, които поставя изследваната тема.

В съответствие с идеята си за преуреждане на сроковете за предизвестие при прекратяване на срочните договори, авторката естествено достига до идеята за съответно преуреждане и на режима на

обезщетението по чл.221, ал.4 КТ, което също не ми изглежда обосновано и приемливо.

Най сетне, въпреки компетентното изложение на режима на договора за ученичество по КТ и режима на чирашкия договор по ЗЗан. и коректната им съпоставка, след констатацията на съществуващите различия между тях, авторката не предлага идея за съгласуване на уредбите. А такава необходимост съществува. Това обуславя и препоръката ми в едно бъдещо паралелно изследване на двата режима на идентичните по същината си договори да се потърсят пътища за съгласуване (не за унифициране) на двете уредби.

Към дисертационния труд е надлежно приложен автореферат в обем от 50 стр., включващ и списък на публикациите на докторанта по темата на дисертацията – 4 на брой. Публикациите са в специализирани научни издания на СУ “Кл.Охридски, ЮЗУ “Н.Рилски”-Благоевград и в сборниците от две научни сесии, в които докторантът е участвувал. Авторефератът вярно отразява в синтезиран вид основните тези на докторанта, по-съществените доводи, както и предложенията *de lege ferenda*.

Заключение:

Вижда се от изложеното по-горе, че научните достойнства на рецензирания труд далеч превишават неговите несъвършенства, отбелязани в критичните бележки и препоръки. Направените критични бележки по никакъв начин не се отразяват на общата положителна оценка на труда, тъй като не се отнасят до съществените за темата проблеми. Поради това си позволявам да препоръчам на научното жури ***да вземе решение, с което да присъди на Николета Георгиева Лазарова***

образователната и научна степен „доктор“ по професионалното направление 3.6. “Право”.

София, 1 февруари 2014 г.

С уважение:

(проф. д-р Атанас Василев)